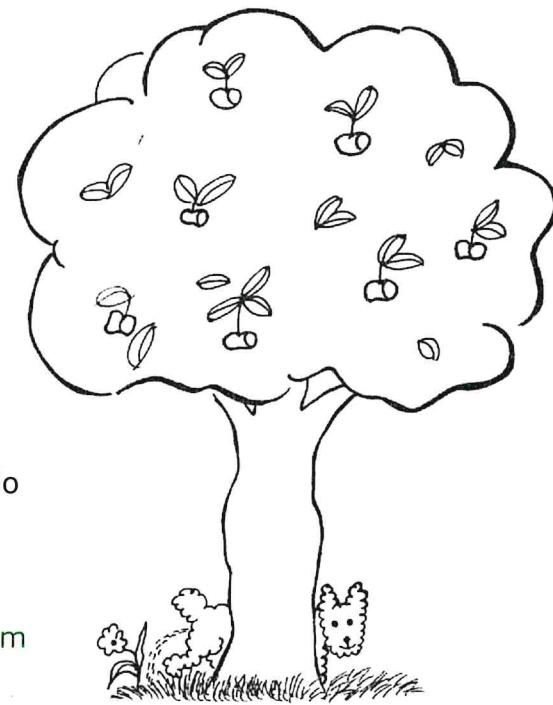

LÄKSE 4

1. Bloumen ploantje

Marie: Aili, wier wolt du wai?
 Aili: Iek wol ieuwen ätter'n Noaber ruur.
 Marie: Koast du mie moal gau hälpe?
 Aili: Wät skäl iek dwo?
 Marie: Iek wol 'n poor Bloumen ploantje.
 Aili: Un wät skäl iek deerbie dwo?
 Marie: Du skääst Goate greeuwe. Iek wol do
 hier buppe bie't Tuungelint häbe,
 nit so wied wäch fon't Huus.
 Aili: Skäl deer nit Ijauer een unner'n Boom
 bie de Sträite wai?
 Marie: Noa, deer moaket die Huund altied wai.
 Aili: Die Fiffi fon 'n Noaber?
 Marie: Jee!
 Aili: Deer wol iek wäil fluks waigunge!
 Marie: Noa, nu nit! Nu ploantje wie do Bloumen un du gräfst do Goate.

G 11 Hilfsverben mit dem Infinitiv

	moute müssen	skälle sollen	wolle wollen	konne können
iek	mout	skäl	wol	kon
du	moast	skääst	wolt	koast
hie				
ju				
et				
wie				
jie				
jo				
	mouten	skällen	wollen	kennen

Wie im Deutschen stehen die Hilfsverben im Saterfriesischen mit dem Infinitiv:

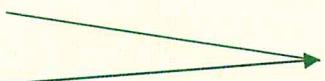
Iek skäl **greeuwe**. Ich soll graben.

Du wolt **fiere**. Du willst fahren.

Merke!

koast du

kannst du

wolt du

willst du

Tou äiwjen! (1)

Trage die fehlenden Verbförmen nach folgendem Muster ein!

Beispiele:

fiere/konne Du koast fiere.

bale/skälle Skällen wie bale?

Un nu du!

1. fräigje/wolle Iek _____.
2. woonje/wolle _____ du hier _____?
3. hälpe/skälle Hie _____.
4. bale/konne _____ ju seeltersk _____?
5. säike/skälle Du _____ uk _____.
6. hoalje/konne _____ jie een Skiere _____?
7. ploantje/wolle Wier _____ Marie een Bloume _____?
8. weze/skälle Iek _____ nu bie't Huus _____.
9. lope/konne _____ wie ätter Huus wai _____?

Iek skäl un iek kon.
Man wol iek?

Tou äiwjen! (2)

Lies noch einmal den Text „Bloumen ploantje“ und beantworte die folgenden Fragen.

1. Wät wol Aili?

Aili wol ieuwen ätter'n Noaber ruur.

2. Wät wol Marie?

3. Wäl skäl Marie hälpe?

4. Wät skäl Aili?

5. Wier wol Marie 'n Bloume wai häbe?

6. Wier wol Aili 'n Bloume wai häbe?

7. Wo hat die Huund?

Tou äiwjen! (3)

Übersetze die folgenden Sätze ins Saterfriesische.

1. Kann ich helfen?

2. Das kann nicht sein.

3. Wollen wir nach Hause fahren?

4. Du musst die Brille holen.

5. Könnt ihr nicht laufen?

6. Sie wollen eine Zeitung haben.

2. Die Tee is kloor

18.

- Frauke: Die Tee is kloor!
- Ollig: Nit nu! Au!
- Frauke: Wät is dan? Wier bääst du äigentlick?
- Ollig: Iek bän hier buppe ap'n Boom un soagje 'n Takke ou.
- Frauke: Un?
- Ollig: Dusse Takke, die stat.
- Frauke: Nit so fuul Takken ousoagje, uurs kriege wie neen Apele moor an dän Boom.
- Ollig: Jee, man dusse Takken sunt tou groot, iek kon goar nit moor uut't Kökenfinster kiekje.
- Frauke: Wät foar 'n Dwäleräi! Du koast bloot nit moor ap ju Sträite kiekje.
- Ollig: Jee, oaber iek wol ap ju Sträite kiekje!
- Frauke: Un iek wol aal do Apele fon dussen Boom häbe.
- Ollig: Een poor Apele koast du goud miste.
- Frauke: Noa, kon iek nit!
- Ollig: Au!
- Frauke: Wät is?
- Ollig: Nu loanget dät! Dusse Soage is stump. Iek moate daach ljauer 'n Kop Tee häbe mäd'n Stuk Apelkouke.

G 12 Demonstrativpronomen

Singular

dusse Boom	<i>dieser Baum</i>	krie/juns Boom	<i>jener Baum</i>
dusse Soage	<i>diese Säge</i>	kju/juns Soage	<i>jene Säge</i>
dut Finster	<i>dieses Fenster</i>	krät/juns Finster	<i>jenes Fenster</i>

Plural

dusse Bome	<i>diese Bäume</i>	kjo Bome	<i>jene Bäume</i>
dusse Soagen	<i>diese Sägen</i>	kjo Soagen	<i>jene Sägen</i>
dusse Finstere	<i>diese Fenster</i>	kjo Finstere	<i>jene Fenster</i>

Tou äiwjen! (4)

Trage die entsprechenden Demonstrativpronomen ein!

een Bloume dusse Bloume kju/juns Bloume

aan Takke _____

aan Huund _____

aan Noaber _____

een Dak _____

aan Apel _____

een Finster _____

aan Stoul _____

een Laampe _____

do Gedienen _____

Tou äiwjen! (5)

Ergänze die Demonstrativpronomen „dieser“ oder „jener“ in den Antwortsätzen!

1. Marie wol een poor Bloumen bie dät Tuungelint ploantje.
Wieruum?

Bie _____ Tuungelint moaket die Huund nit wai.

2. Aili wol dän Huund fon dän Noaber wächjoagje.
Wieruum?

_____ Huund moaket unner'n Boom bie de Sträite wai.

3. Ollig is buppe ap dän Boom un soaget eenige Takken ou.
Wieruum?

_____ Takken sunt tou groot.

4. Frauke wol aal do Apele fon dän Boom häbe.
Wieruum?

_____ Apele sunt tou riep.

5. Ollig kon ju Soage nu nit moor bruke.
Wieruum nit?

_____ Soage is stump.

6. Ollig wol Ijauer een Stuk Apelkouke häbe.
Wieruum?

_____ Stuk Apelkouke smoaket beter as Oarbaid.

Tou äiwjen! (6)

Trage in das freie Feld den Begriff, auf den der blaue Pfeil zeigt, mit dem entsprechenden Demonstrativpronomen ein.

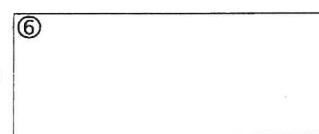
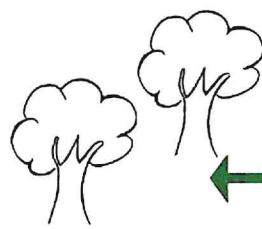
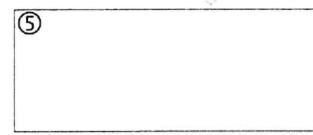
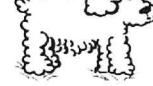
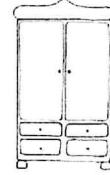
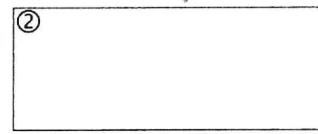
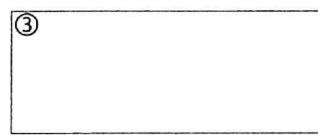
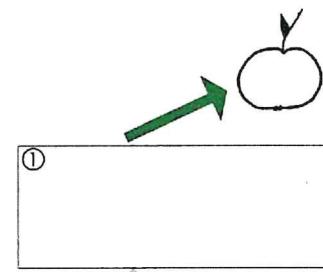
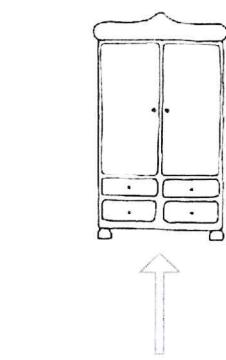
= dieser

Beispiel:

= jener

dusse Boom

3. Inne Tuun

Ferkoper: Gouden Dai, kon iek hälpe?

Helga: Jee, iek bruke een Boank for mien Terrasse.

Ferkoper: Deer häast du Gluk. Wie häbe juust 'n poor Boanke in'n Uutferkoop. Dusse is uut Holt un paset allerwegense wai.

Helga: Hm, ferkierd is dusse Boank sicher nit.

Ferkoper: Un hier häbe wie een Boank uut Ierzen mäd two Iermlienen. Deer kon man gans goud ap sitte.

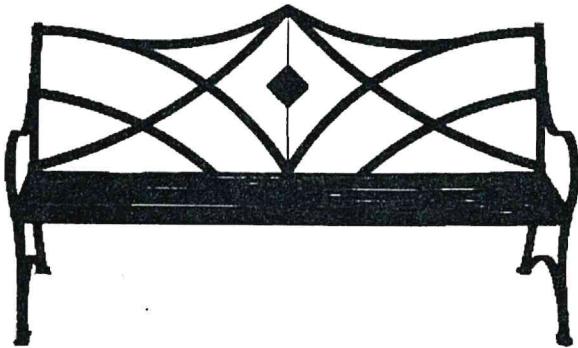
Helga: Heert deer uk 'n Käsen tou?

Ferkoper: Noa, een Käsen heert deer nit tou, dät moast du noch deertou koopje.

Helga: Och, een Käsen kon iek uk säärm säie. Dät is je nit so stuur.

Ferkoper: Goud! Wie konnen die mäiden ju Boank brange.

Helga: Fain, dan wol iek aldege deer ap sitte un mie do Bloumen bekiekje.

G 13 Präsens weiterer regelmäßiger Verben I und II

	hoalje holen	koopje kaufen	bruke brauchen	säie nähen
<i>iek</i>	hoalje	koopje	bruke	säie
<i>du</i>	hoalst	kopest	bruukst	säist
<i>hie</i>				
<i>ju</i>				
<i>et</i>				
<i>wie</i>				
<i>jie</i>				
<i>jo</i>				

Tou äiwjen! (7)

Kreuze die passenden Antworten zu den Fragen an! Höre dann die richtigen Atwortsätze und wiederhole sie laut!

20.

F Antwort

1. Wollen wie nu een Boank häbe of nit?
 - Jee, wie bruke daach een Boank foar dän Tuun.
 - Wie sitte in dän Komer un kiekje ruut.
 - Wät skäl iek koopje?

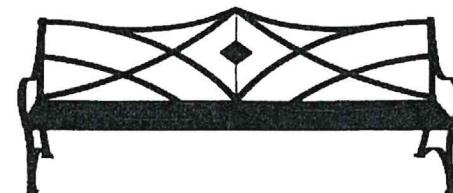
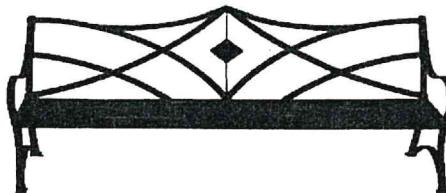
2. Skällen wie dusse Boank sunner Käsen koopje?
 - Koast du mie moal gau hälpe?
 - Sunner Käsen? Noa, een Käsen heert deertou.
 - Du hääst Gluk.

Zsiehe 3. S. 46

3. Wolt du nit een Boank uut Holt häbe?
 - Iek bruke een Boank foar ju Kökene.
 - Jee, man ap dusse Boank uut Ierzen kon man goud sitte.
 - Wier skällen wie een Bloume ploantje?

4. Sunt dusse Käsene mäd Bloumen nit fluch?
 - An dussen Takke hongje fjauer Apele.
 - Helga, skällen wie ätter Huus wai gunge?
 - Jee, man iek wüül dusse Käsene mäd Striepen häbe.

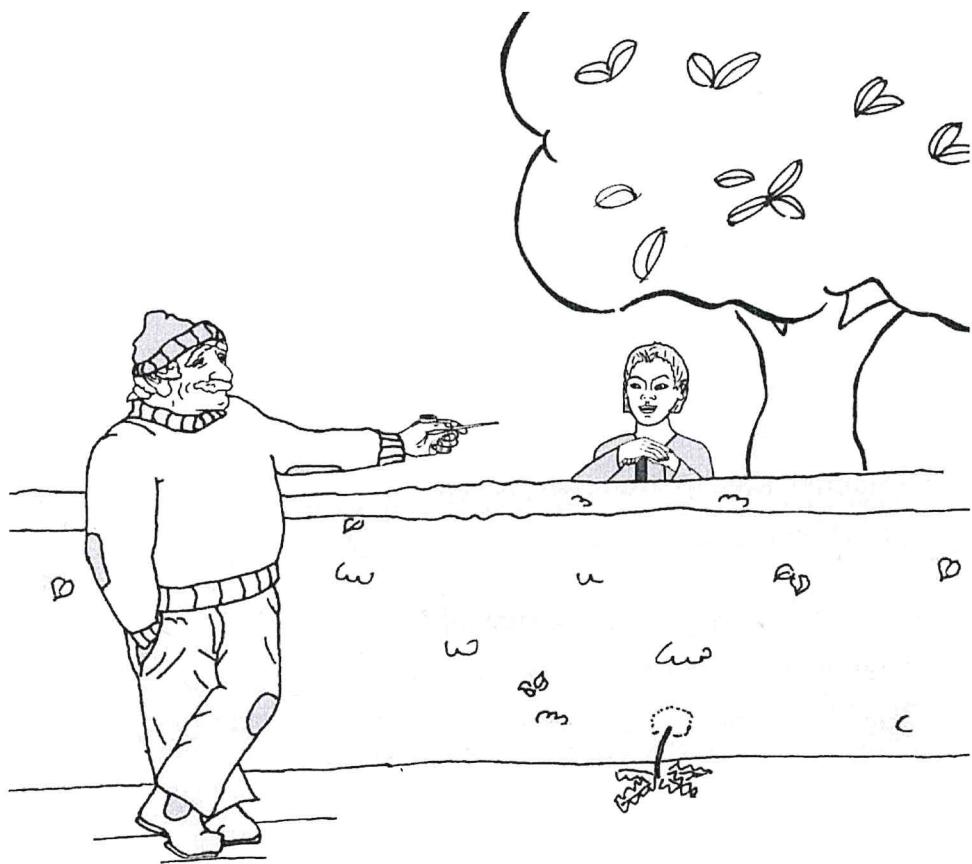
5. Konnen wie nit do Käsene nieme mäd Bloumen deerap?
 - Iek kon nit moor uut dut Finster kiekje.
 - Mäd Bloumen deerap? Jupp, du hääst daach Bloumen in 'n Tuun.
 - Iek bän hier buppe ap'n Boom.

3. Ieuwen bale uur de Häge wäch

21.

Wilm: Du moast boalde ju Häge sniede.

Frauke: Wät skäl iek?

Wilm: Ju Häge sniede! Iek kon deer goar nit moor uurkiekje, wan iek buteappe Boank sitte.

Frauke: Jee, goud, nit?

Wilm: Goud? Iek mout altied apstounde, wan bie die wät loos is.

Frauke: Wilm, dät is daach goud foar dien Knoken. Altied fluch tougoang blieuwe un nit stil appe Boank sitte.

Wilm: Och, Frauke, bloot dät litje Stuk foar ju Huusdore. Koast du deer nit een bitje sniede?

Frauke: Goud, Wilm, fon ju Huusdore bit tou't Kökenfinster, man nit moor!

Woudelieste

äigentlik/ännelk	eigentlich
aldege	alle Tage
allerwegense	überall
Apel,-e (m)	Apfel
Apelkouke, -n, (m)	Apfelkuchen
apstounde	aufstehen
as	als
bit	bis
bloot	bloß
Boank,-e (f)	Bank
Boom, do Bome (m)	Baum
brange	bringen
dan	denn, dann
deertou	dazu
die	dir
dusse, dusse, dut	dieser, diese, dieses
Dwäléri, -en (f)	Unsinn
dwo	tun, machen, geben
een bitjen	ein bisschen
et loanget	es reicht
ferkierz	verkehrt
Ferkoper, -e (m)	Verkäufer
foar	vor, für
Gat, Goate (n)	Loch
Gluk (n)	Glück
gräfst	gräbst (du)
greeuwe	graben
groot	groß
hälpe	helfen
here	gehören
Holt (n)	Holz, Wald
Huusdore, -n (f)	Haustür
Iermliene, -n (f)	Armlehne
Ierzen (n)	Eisen
joagje	jagen
juns	jene/-r/-s (nur Sg.)
juust	genau
kauelje	Unsinn reden
Knoke, -n (m)	Knochen
Kökenfinster, -e (n)	Küchenfenster
konne	können
koopje	kaufen
krie, kju, krät	jener, jene, jenes
Ijauer	lieber
loangje	reichen
man	man, aber, nur
min(m), mien(f,n)	mein, mein,-e
miste	entbehren, vermissen

moute	müssen
nieme	nehmen
Noaber, -e (m)	Nachbar
Oarbaid, -en (f)	Arbeit
oarbaidje	arbeiten
ousoagje	absägen
ploatje	pflanzen
riep	reif
säie	nähen
skälle	sollen
smoakje	schmecken
sniede	schneiden
Soage, -n (f)	Säge
soagje	sägen
stete	stechen
Sträite, -n (f)	Straße
stump	stumpf
stuur	schlimm <i>(Schwierig)</i>
Takke, -n (m)	Zweig <i>Ast</i> → <i>F Ast</i>
Tuun, do Tune (m)	Garten
Tuungelint -e (n)	Gartenzaun
wäch	fort

